

musikk

SIDESNAKK

FOTO: SIV MANNSÅKER

—Opptatt av vakre parasitter

Bergenske Ørjan Matre (f. 1979) regnes som en av våre mest spennende unge komponister. Denne uken er han ute med sin første komponistutgivelse, dobbeltportrettet «Inside Out» sammen med (den også bergenske) klarinettisten Rolf Borch (f.1975). Matre har studert komposisjon ved Norges musikkhøgskole, og skriver solostykker, kammermusikk og for symfoniorkestre.

Hvordan vil han selv beskrive sin signatur som komponist?

— Jeg har jobbet mye med store besetninger, som for eksempel orkestre, og jeg tror dette har vært med på å forme hvordan jeg tenker musikalsk. Jeg liker store, komplekse lydbilder som man som lytter kan dykke ned i. Samtidig har jeg fått høre at musikken min, på tross av formatet, gjerne er enkel, organisk og lett å lytte til, forteller Matre.

— Flere av stykkene på «Inside Out» er skrevet med tanke på Rolf Borch. Hva gjør dere to til en god kombinasjon?

— Vel, vi er jo begge bergensere, og det er jo et godt utgangspunkt! Det fører i hvert fall til at vi har noen felles referanser og interesser, og flere av møtene i forbindelse med arbeidet har da også blitt avsluttet med Brann-kamp. Rolf er en utrolig samvittighetsfull utøver, ydmyk overfor musikken, lydhør overfor komponisten, og villig til å gå svært langt for at resultatet skal bli bra. En drøm å jobbe med.

— På platen er du direkte inspirert av et dikt av poeten E.E. Cummings?

— Ett av verkene på platen, «A Leaf Falls In Loneliness», er inspirert av et dikt av E. E. Cummings, og et haikudikt som jeg er overbevist om at han må ha lest før han skrev dette diktet. Diktet er, i tillegg til å være veldig elegant konstruert, også fint å se på — det har en form der man nesten kan se bladet som faller nedover siden. Jeg har prøvd å utinstrumentere denne fallende bevegelsen.

— Du har sagt at du ser på klarinetten som en vakker «parasitt på orkesteret»? Hva mener du?

— Den beskrivelsen refererer til solistens rolle i klarinettkonserten min, «Inside Out», tittelsporet på platen. Konserten ble skrevet i en periode da jeg var veldig opptatt av parasitter, og dette tenkte jeg også skulle farge komposisjonsprosessen. Ideen var at klarinettisten veldig stillferdig skulle snike seg inn i verket, og, som en parasitt, langsomt manipulere vertsorganismen, i dette tilfellet orkesteret, til å endre oppførsel. Dessverre blir solisten i overkant oppspilt, orkesteret følger selvfølgelig opp, og det hele ender med at verket kollapser.

EIRIK KYDLAND

Protester mot populærkulturen

musikk jazz

Steve Lacy
«Estilhaços»
Clean Feed
Boris Hauf Sextet
«Next Delusion»
Clean Feed

1 2 3 4 5 6
1 2 3 4 5 6

To ulike former for musikalsk opprør.

AVANTGARDEJAZZ er ikke hva det en gang var. Her er to plater gitt ut med 40 års mellomrom — den eldste fyrte i sin tid opp under en revolusjon, den nyeste er blitt en nydelig og neddempet protest.

På 60- og 70-tallet var den New York-musikeren Steve Lacy (1934–2004) en av so-pransaksofonens fremste promotører, og med sin lettbeinte og frilynte spillestil var han like komfortabel i tradisjonell jazz som i buldrende frijazz. Innspillingen «Estilhaços», som nå relanseres, er fra den sistnevnte delen av hans virke, og gjenutgivelsen er fra en konsert i Lisboa to år før Nellikrevolusjonen i 1974, som på ikkeveldeilig vis førte til diktaturets fall i Portugal.

OM MAN SKAL tolke publikums hyllende akklamasjoner på den energifylte og frie musikken som kvintetten fremfører, tegner den et bilde av et folk som er klare for forandringer og nærmest sulteføret på ekstreme kunstuttrykk.

Dette er likevel først og fremst en kuriositetsinnspilling. Lyden er ubalansert og langt fra god, men energien i spillet forsterkes faktisk når saksofonen til Lacy og altsaksofonist Steve Pot nærmest sprenge inn i lydbildet. Irene Aebis rolle som vekslende cellist, munnspiller og ivrig traktør av en transistorradio er noe ufrivillig komisk, men også forfriskende og originalt. Hennes bidrag på elektronikk gir det hele en følelse av performativ, konseptkunst, uten at intensjonene er

helt tydelige. Kent Carter på bass og Noel McGhie på trommer er lydmessig plassert godt i bakgrunnen, men rører i den improviserende heksegryten med vilje og muskler, og de små komponerte støtene og den dynamiske rollefordelingen mellom saksofonene gir musikken gjennomslagskraft også i dag.

RUNDT 40 ÅR senere kommer vi så til en langt mer kontrollert og kjølig innspilling, som bygger videre på denne 60-/70-talls avantgardens utforskende lydbilder. Den deler overhodet ikke Lacys eksplosive musikalske utbrytertrang, men er likevel beslektet og bemerkelsesverdig på sitt vis.

Tre treblåsere og tre trommeslagere, dette er besetning

gen den tyske orkesterlederen og saksofonisten Boris Hauf har satt sammen for anledningen. Gurglende harmonier, trommekaos og meditativ disharmoni, er noen av stikkordene på denne platen, og kombinasjonen av kontrabassklarinet, bassklarinet og tenorsaksofon iblandet noe elektronikk er eventyrlig kost for kresne lydentusiaster. En interessant parallell mellom Hauf og Steve Lacys kvintett, er den nevnte elektronikken i det ellers akustiske lydbildet — her integrert sømløst.

«NEXT DELUSION» ER en sofistikert og nærmest rendyrket videreføring av sitt opprørske opphav, og også et godt eksempel på hvordan improvisasjonsmusikken og frijazzen er blitt videreført gjennom årenes løp.

For all del — sammensetningen av instrumentene, lydvalgene og komposisjonene er i aller høyeste grad eksperimentell og utradisjonell, men samtidig så behagelig renskåret, at det eneste den fungerer som i den store sammenhengen, er en stille protest mot populærkulturen.

STEPHAN MEIDELL

Alle gode ting er ti

musikk jazz

Extended Corner
«Extended Corner»
DADA/Musikklosen

1 2 3 4 5 6

Solide saker fra Stavangers jazzmiljø

Trompetist Didrik Ingvaldsen har med prosjektet Extended Corner utvidet sin «Pocket Corner»-kvintett til tentett, og leverer her et imponerende tett og velarrangert album fra den voksende jazzbyen Stavanger. Dette er solid, moderne jazz med et amerikansk tilsnitt, med den talentfulle vokalistene Elisabeth Nygård som soleklar melodiformidler. Dette er Ingvaldsens åttende utgivelse på sitt eget selskap DADA.

Extended Corner veksler mellom ekstrem-swing og kyndige dekonstruksjoner i et fremover-tenkende lydbilde. Og solistene har en fin energi hele platen

igjennom. Vi hører herlig galenskap på åpningen av sporet «Kyss», og eklektiske, stilistiske kollisjoner på «Fried Fish», spor som gjør dette til en jazzplate utenom det vanlige, samtidig som den har sine tydelige forankringer i tradisjonen.

Om man skulle velge ut én hyggelig overraskelse blant medlemmene i dette samspilte tipersonersbandet, må det være bassist Mikael Olsson. Et uskrevet blad i nasjonal sammenheng, men absolutt en mann man bør holde ørene åpne for.

STEPHAN MEIDELL

Norsk inspirasjon

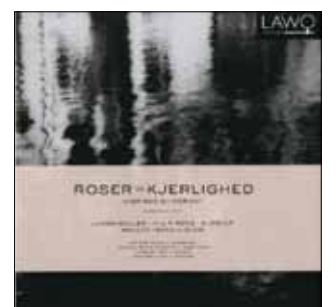
musikk klassisk

Helene Wold & Vegard Lund
«Roser & Kjerlighed. Inspired by Norway»
LAWO

1 2 3 4 5 6

Lyden av 1800-tallets borgerlige dagligstuer

Sopranen Helene Wold og gitaristen Vegard Lund føler seg godt hjemme i 1800-tallets borgerlige musikkultur. På forrige platen presenterte de lieder i samtidige parallellversjoner for gitarakkompagnement. Nå har de tatt frem en rekke eksempler på dansk-norske forbindelser i periodens musikk. Platens undertittel «Inspired by Norway» henspiller på at det her først og fremst dreier seg om danske komponisters musikk til dikt av Welhaven, Ibsen og Bjørnson. Wold har denne gang fått følge av baryton Per Andreas Tønder. Dessuten medvirker den engelske pianisten Eugene Asti

på et par av numrene. Det er mye god musikk her. Det meste er upretensjøs romanser og småstykker av Henrik Rung og P. E. Lange-Müller, ment fremført i de borgerlige dagligstuer. Uttrykket er noe begrenset, men musikken klinger godt og blir fremført med fin sans for det intime formatet. Platens funn er en rekke korte, romantiske karakterstykker for gitar skrevet av Henrik Rungs sønn Frederik — stort sett ukjent musikk som står seg fint i konkurransen med datidens internasjonale gitarstjerner.

PETER LARSEN